

VI глава

БОРИ СЕ ТВЪРДО И ВЯРВАЙ

„Който победи само себе си, е по-голям герой от оня, който превзема крепости. По-високо стъпало от това добродетелта не може да постигне.”

Овидий

Повтарям това, което казах в миналата глава. Сине мой, дори и да чувстваш с по-голяма сила похотливия нагон на инстинктивните желания, дори и с голяма сила, като разярени вълци да те нападат, те няма да те победят, ако ти не искаш да станеш техен роб! Само ако характерът ти бъде твърд, ако волята ти бъде силна ще победиш! Бягай към едно по-светло бъдеще!

Нали знаеш, че се огражда с голяма ограда къща в която има голямо богатство. И колкото по-голямо е богатството, което пазим, толкова по-сигурно трябва да затваряме вратите от разбойници. *Твое то най-голямо богатство е чистотата на душата ти*, затова с непоколебима издържливост пази вратите, които противникът лесно би могъл да разбие и вземе съкровището от душата ти. Пази всичките си чувства!

Пази мислите, приказките, погледа, делата си, а най-важното знай, че трябва много да се пазиш от *първото подхлъзване*, защото след *първото морално падение* много лесно се редят и другите. Добре знай, че в тази кипяща възраст трябва винаги да си буден ако искаш да запазиш равновесието в душата си. Ти знаеш, че сега се решава цялото ти бъдеще и в дългогодишната борба, която ти предстои ти трябва да се покажеш силен, за да бъде увенчана с победа и с формирането на твоя характер.

ЧИСТ ЖИВОТ! ЧИСТА ДУША

Зная, че си решен на всякаква борба, само да запазиш неопетнена душевната си чистота. Така както чистотата е необходима за тялото-чисто жилище, чист въздух, чисти дрехи, чиста храна-също така чистия морален живот е най-първата необходимост за душата ни.

Ако мием стълби, трябва да започнем най-отгоре, а ако искаме да пречистим душата си, трябва да започнем от най-дълбокото, от мислите си. Пази чиста душата си не само в приказки и дела, а и във всичките *си мисли*, защото оня, която макар и в мислите си само, започва да руши сградата, в която се съхранява богатството на душата, остава да дочака времето, когато тая сграда безвъзвратно ще се сгромоляса. „Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога.” (Матей, 5:8). Душевната чистота е чувствителна, като така нареченото болонско стъкло, от което, ако капнем в студена вода,

като удивителен знак ни предупреждава да не чупим от него нито едно малко парченце, защото веднага, при първото нараняване, ще се разпадне на безполезен стъклен прах. *Или ще бъдеш напълно чист - дори и в мислите си - или ще пропаднеш!* Тук няма среден път. С целомъдрието също така не може да се пазари, както и с честта. Не можеш да бъдеш „горе-долу“ честен, не можеш да бъдеш и чист. Нещо повече, поквареността на мислите и фантазията често пъти е по-опасна за здравето, отколкото самото дело. „От всичко, що е за пазене, най-много пази сърцето си, защото от него са изворите на живота“. (Притчи 4, 23).

Свети Августин, който още през младини, преди да се покръсти, е имал големи телесни изпитания и дълбоки падения, ни обяснява това жалко положение така: „Преди първата човешка двойка да извърши греха на непослушанието, тя е била господар на половите си влечения, така както сега ние сме господари, например, на пръстите си. Човек движи пръстите си така и тогава, както иска, без волята му те не се движат. С половите инстинкти - за съжаление - днес не е така. И когато не искаме, те ни нападат с такива мисли, чувства и желания и не преминават, колкото и да бихме искали това. И колкото и да се стремя да ги изхвърля из главата си, не си отиват и не ме слушат! Хората в Рая - пише св. Августин - бяха толкова лекомислени, като не се подчиниха на нашия Господ. Сега отчасти за наказание, отчасти за поука Бог отреди същото и за нас; като - половият инстинкт - не се подчинява на човека, а на своя глава отива против неговия разум и воля“.

Какво следва от това? Че е запретиено безпричинно, умишлено да предизвикаш в себе си това опустошително наводнение, ако ли пък то само от себе си започне, *не е позволено да му разрешиш да ти стане господар*. В първите минути, то е само едно раздвижване, тогава още можеш да го избегнеш, можеш да отведеш вниманието си от него и - спасен си. Но, ако още на първата мисъл отстъпиш, изгубил си вече силата и не можеш да предвидиш какъв ще бъде краят.

АКО НЕ ИСКАШ, НЕ Е ГРЯХ

Може би тъкмо мислите ти и внезапно възкръснали, и разбунтувани желания ще ти причинят най-много неприятности, защото над тях най-малко сме господари. И точно затова искам да те предупредя, за да те предпазя от излишни неприятности. Самата склонност у човека към лошо още не е грях. Тя е във властта на волята; ако ти ѝ заповядваш, превръща се в характер; ако я оставиш тя да господства над тебе, превръща се в порок. *За мислите си сме отговорни само от тая минута, от която те са се обърнали в пълно съзнание*. Не по-рано!

През тази възраст на развитие много пъти ще бъдеш изкушаван, където и да се намираш - през време на учене, в игра, през време на четене - изведнъж в паметта ти ще дойдат такива мисли, които се отнасят за тоя грях и чувствителната ти съвест тревожно се запитва: дали тия мисли не са опетнили вече и чистотата на душата ти? Бъди спокоен! Докато не си ги забелязал, не си отговорен за тях. Ние не сме виновни, че врабците хвърчат над нас, обаче виновни сме, ако ги оставим да свият гнездо върху главите ни. Само сега, в тоя миг да можеш да си силен и веднага - без да се бавиш нито една минута -изгони из главата си тия неканени гости.

Но какво да правиш? Старай се по какъвто и да е начин да си зает с друго, на мястото на лошите мисли почти незабелязано да ти дойдат други. Вземи някоя интересна книга, иди да играеш, върти, дялай, работи, учи, моли се, само и само по някакъв начин да си зает с друго, докато фантазията ти се изчисти. Но всичко това върши спокойно, не уплашено, не развълнувано! Ще видиш, че тия мисли са като нахални мухи. Не се тревожи от тях. С вълнение не можеш да разгониш мухите, защото после се връщат с още по-голяма наглост! Не влизай в непосредствена борба с тия мисли, които, ако се обърнеш към тях - дори и с цел за борба - все повече се засилват. Най-умното е да им обърнеш гръб, да ги оставиш. Но нали хлопат, бият, шумят на вратата на душата ти? Не им обръщай внимание. Кажи си: „Тук не можете да влезете!“ Изпъди ги още при първото им идване, защото ако заприказваш с тях, стават нахални. Не се плаши от тях, а спокойно продължавай пътя си. И кучетата лаят толкоз повече подир пътника, колкото повече той се занимава с тях. Но когато с хладнокръвие минава край тях, те свиват опашки и засрамено се връщат по местата си.

Това величествено презрение употреби и срещу лошите мисли.

Добре е ясно да знаеш всичко това, защото тъкмо младежи със слаба съвест нетактично изразходват много енергия и изгубват в душевната борба. Половото зреене в тебе е свята Божия воля и ако тогава те обхващат такива мисли, то те са естествена последица на развитието ти, т.е. не са грях, нито изпитание. А да не станат такива след това, просто не им обръщай внимание. Но уплашено не се противопоставяй (защото така по-лесно те завладяват), а със спокойствие ги прогони от себе си. „Ох, моя главо, какви луди мисли се въртят в тебе! Господи Иисусе, помогни ми!“ Не се тюхкай: "Ах, може би съм се съгласил с тия мисли?" И не унивай, ако видиш, че всичко е напразно, не ти върви, не можеш да ги изгониш из главата си! Честото изпитание не е знак на поквареност, а на душевна непокътнатост, защото неприятелят, отново напада оная крепост, която още не е превзета. Не трябва да се срамува войник, който е нападнат от неприятел, а само оня, който се е предал преди нападението. Нека те крепи мисълта, ако без да искаш си се отдал на такива мисли, че всичко зависи само от волята ти.

Докато се бориш, няма грях! Грехът започва от там, където волята отказва да се бори. Не си отговорен за блудните си сънищата само ако не си ги предизвикал с лекомисленото си държание предния ден.

Ако иде насреща ти бясно куче, отбий се от пътя му! Не обръщай внимание на желанията и прехвърли мислите си върху друго нещо. Защо? Тъкмо по този начин ще предпазиш от оскверняване, от опетняване възвишената свята мисъл на Бога Творец.

ЛЕГИТИМИРАЙ СЕ!

На южния край на Африка живее малко племе бури. Дълго време не се знаеше нищо за тях, докато преди няколко десетки години с геройството си в англо-бурската война те си извоюваха всесветска известност. Тая война започна, когато англичаните искаха да завладеят ценните диамантни мини на бурите. Бурите и не знаели какви природни богатства имат. Един английски пътешественик учудено забелязал, че малките бурски деца си играят с диамантени зрънца из улиците. Когато малкият юначен народ разбрал за своето голямо богатство, се надигнал на смъртна борба против великата английска сила.

Такъв богат диамантен рудник - о, как такъв, хиляди пъти по-богат! - се крие в душата на всеки младеж, лошото е само, че много младежи не знаят това и лекомислено си играят в уличната прах с безкрайно ценното си богатство, с душата си. Колко много са ония, които опетняват някога така чистите си души! Колко много са ония, които лекомислено се излагат на опасности! Колко много изгубват своето скъпо богатство през време на игра!

В големите градове има така наречените „преходни къщи“, които скъсяват разстоянието между две улици. Такива къщи никога не могат да се опазят чисти. Много народ влиза-излиза и оставя много смет след себе си. Колко много младежи има, чиито души са същински преходни къщи! Мисли, желания, приказки, зрелища, влизат - излизат в душите им на свобода; Чудно ли е тогава, че много смет се натрупва в тях?

Умният младеж пази къщата си! Пред вратата поставя страж(внимателната воля) и от всеки иска преди влизането да се легитимира. Например както си върви по улицата се спира до витрина с картини и изведнъж вижда неморална, срамна картина. Стражът заприкава: Легитимирай се! Ти нямаш право да влизах в моята къща и отминава...Така искай да се легитимира всяка твоя мисъл, приказка, книга, пиеса преди да влязат в твоя малък храм, в душата ти. Ако в това си така добросъвестен, тогава не се бой от нищо: ти си чист младеж-герой, ако и да би трябвало сто пъти на ден да бягаш от лоши мисли. Храбър е оня, който веднага избяга!

Едно е важно: *никога съзнателно, дори и за минута не търпи в главата си нечисти мисли!* Във всяка друга работа постигаш успех, когато по възможност повече мислиш за нея; тук пък условието за успеха е по възможност по-малко да мислиш за тия работи. Нали, когато се разхождаш из градината и на ръката ти падне грозна зелена гъсеница, не я разглеждаш много, а веднага я изтърсваш, защото ще те омърси! И ако на дрехите ти падне искра, веднага я угасваш, защото иначе може и да пламне. Също така изтърси и угаси лошите мисли из главата си!

Искам да те предупредя още за една работа, която напразно те тревожи, ако още не си слушал за нея. През 16-18 годишната възраст в телесното си развитие стигаш до периода, когато - обикновено по време на сън - организмът сам отделя от себе си известни сокове, което е придружено с чувствена възбуда. Не се смущавай! Това -само ако не се случва често (по няколко пъти на седмица) - не е болест, нито грях, а е знак, че организмът ти се развива, зрее. Нещо повече, дори и да се случва извънредно често, все пак и тогава не може винаги да се отдаде на болест, защото може да се случи и от нервна слабост, или ако предния ден много си се преуморил (при учене за изпит) или пък някакво душевно събитие те е възбудило и т.н. Това отделяне на сокове не зависи от тебе, така както не зависи от тебе пулсирането на сърцето и дишането; това значи, че всичко е напълно естествена работа. Дивната мисъл на Твореца е наредила така, че каквото има излишно в организма (сега още е излишно, защото това семе, което се изхвърля със соковете, в тая възраст би дало живот на неразвити и незрели деца), само да се отдели.

Но не е ли грях плътското възбуждане, насладата, която придружава това? Не е грях, защото не си я предизвикал ти, но пази се, лесно може да стане грях, ако съзнателно му се радваш или умишлено го желаеш или ти по някакъв начин го предизвикаш. Ако в този момент се събудиш, моли се, веднага мисли за друго и остани спокоен докато не заспиш наново, така душата ти остава неопетнена.

През пуберитетната възраст с тебе често ще се случва през деня без особени причини да се възбуждаш. Ако това става така, от себе си, ни най-малко не му обръщай внимание, защото и това върви заедно с развитието ти. Стреми се само да избягваш тесни дрехи, необмислени излишни движения, излишно докосване, катерене и пързаяне да не предизвикат изкуствено това възбуждане, защото умишленото полово възбуждане би било тежък грях.

Повтарям това, което казах: всичко зависи от волята, от съзнателното съгласие. У човека съществува и така наречената плътска воля, на която душевната ни воля не винаги може да заповядва. Например, разглеждаш една художествена изложба и съвсем случайно погледът ти попада на

безсрамна картина. Ако веднага отвърнеш погледа си от нея и не мислиш повече за нея-не си съгрешил.

ПРИЛЕПЧИВОСТТА НА РАЗВРАТА

Фантазията е полесражение, където винаги стават боеве за душевна чистота. Тя е събирателната леща, която възпламенява първия огън. Приказките и делата са вече потоци, чиито извори започват от тайните пещери на мислите. Който е господар в собствената си къща, в мислите си, той по-добре ще пази други да не опустошават цветната му градина. Не забравяй, че прилепчивостта на разврата се разпространява много по-бързо и от най-заразните болести. От разврата трябва да се предпазваме както от болестите, за които най-доброто лекарство е чистотата, хигиената. Бих искал да напиша в душата на всеки младеж предупредителните правила за морална чистота: „Сине мой, пази се от бацилите, които разпространява разврата! Има ги навсякъде! Прилепчивостта на разврата е много силна! Знаете ли в какъв греховен свят живеем? И колко е трудно да опазим душите си чисти! Днес, когато в кината показват толкова много съблазни. Когато в баровете с такива цинични работи веселят публиката. Когато на улицата ни заобикалят паднали жени и ни влекат към греха.

Но колкото и много паднали младежи да познаваш, вярвай ми, има дори и днес много младежи с чист живот, които също като теб се борят. Половият инстинкт днес се пробужда много по-рано в младежите. Многото театри, кина и др., заседналият живот и липсата на физическа работа, силните ястия и др. пробуждат половите инстинкти на градския ученик. Селският младеж, живеещ по-прост живот и изморен от физическа работа е по-малко застрашен от това. Изпитанията са много по-големи за младеж, който се занимава с умствена работа, отколкото за младеж занимаващ се с физическа работа.

КНИГИ

Пази също очите си ! Никога, под никакъв предлог не им позволявай да гледат такова нещо, което дори и в най-малка форма би опетнило чистотата на душата ти. Не забравяй сине мой, че в днешно време те обкръжават много неприятели. Бъди внимателен при избора на четиво! Не търпи сред книгите си такива, които се подиграват с морала и учат на свобода от моралните схващания. Такава „литература” не допринася за културата, а отваря гробници в които са погребани много родителски надежди и благородни идеали на младежки души. С прискърбие трябва да признаем, че по-голямата част от днешната „модерна” литература възхвалява покварената любов, заблудата в половия живот. Ако тази група от романисти и поети би имала право, тогава трябва да признаем, че човек не

трябва да се гордее с възвишените си мисли и стремежи, а само с плътските си инстинкти и полови желания, чрез което напълно се приравнява с животните!

И така, бъди буден и предпазлив към четивото си! Един младеж ми писа с прискърбие: „Най-напред в романите търсих чувствени наслади, а след това и в действителността.” Не подражай на младежи, които четат всичко, каквото им попадне в ръцете! Голяма глупост е да губиш ценното си време с пагубна литература! Искам да ти кажа нещо за всички онези срамни романи, брошури, които другарите ти четат с разтуптяни сърца, с възбудени фантазии..Такива четива вредят на нервната система също както алкохола, никотина и кофеина. Някои младежи безразборно прочитат всички книги попаднали в ръцете им, дори да знаят, че не трябва, просто от любопитство. Но нека твоята чувствителна съвест винаги бъде най-добрата мярка на четивата ти! Когато вече си в по-горните класове между многото романи и научни книги необходимо е да прочетеш и няколко сериозни и възпитателни книги, които каляват волята и характера. Особено хубав навик би имал, ако след вечерната ти молитва, всеки ден прочиташ по няколко изречения от Евангелията и помислиш малко върху тях докато заспиш. Само опитай какво дълбоко въздействие ще окаже на душата ти!

КАРТИНИ

Бъди предпазлив и при гледането на картини, статуи или др. Заслужава да се види това, което подбужда благородни мисли у тебе, а когато дори и най-слабо накърнява душевната ти чистота отмести погледа си!

Древните или средновековните класически художници наистина често пъти изобразяват голи човешки тела, но те не възбуждат чувствеността, както днешните, а от тях се излъчва величието на духа, който дава господство на човека над плътта. Чувствеността в тях се задушава от особено сериозното изражение на лицето. Но може и тези картини да разбунтуват спокойствието на твоята нежна душа-тогава и тях не гледай! Истина е, че човешкото тяло Бог е сътворил и то действително е чудесно художествено творение. Но грешката не е в човешкото тяло, а в собствената ни душевна слабост. Истинското изкуство е само онази творба, която не смущава душата ни, защото за естетичната наслада непременно е необходимо спокойствие на душата.

Да, за нас човешкото тяло е свято, може да служи и за предмет на вниманието ни, но само като средство на душата, чрез което се проявява свойствения живот на душата. Срам за човека е, че езичниците римски и гръцки скулптори в това отношение са се държали много по-добросъвестно, отколкото днешните християнски художници и скулптори. Статуите на древните, дори и голи, излъчват въодушевление в сравнение с „актовете

творби” на днешните художници, възбуждачи на развратни мисли и желания. Не гледай нищо, което те възбужда към лоши мисли и желания над, които после не можеш да останеш господар!

ТЕАТЪР И КИНО

Също така трябва да те предупредя за опасностите от театъра и киното. Много рядко днес се играят световноизвестните класически драми, обаче всеки ден се играят „модерни” пиеси, богати с неморалност, семейни изневери, съблазни и блудства. Това се харесва на тълпата и носи поголеми приходи. Някога театърът беше средство на културата, днес обаче е средство за развлечение, където още по-силно се разпалва огъня на човешките страсти. И Сенека основавайки се на наблюденията си пише: „Няма нищо по-вредно за морала от седенето в театъра. Там под булото на развлеченията, греховете ни завладяват много по-лесно.”

С това не искам да кажа, че днешната ни художествена литература и драматургия не създават ценни творби. Лошото е, че при липса на безпристрастна критика, много сериозни литературни произведения се губят между безбройните книги и пиеси, които са без всякаква стойност. Не забравяй нито за момент, че поставянето на чистите човешки идеали в робските окови на чувствеността с каквито и да било художествени средства не е култура, не е изкуство, а е безправно насилие над моралното човешко издигане.

ТАНЦ И КАВАЛЕРСТВО

След театъра и киното нека да кажа няколко думи за танца. При известни условия танца може да бъде приятно развлечение за младежи с характер. През време на танц много лесно проличава мъжкия характер или отвратителното сладострастие. От всички движения, погледи, приказки може да се разбере какъв е всеки. Младежът с характер никога не забравя, че той е кавалер на едно момиче, а кавалерът защитава дамата си не само от нападенията на други, а най-вече от своята собствена инстинктивна природа. Внимавай не само за правилните стъпки на танца, но и относно разговора, който водиш с дамата. Държанието на младежите по време на танц е най-добрата проба за твърдостта на характера и за благородните им мисли. Няма по-голям герой, по-велик победител от онзи, който може да подчини долните си инстинктивни желания на по възвишената си умствена природа. Показвай винаги кавалерския си дух спрямо жените! Кавалер е оня, който във всяка жена, дори и в падналата нещастница, познае пола на майка си и сестра си и няма нечисти намерения спрямо нея. Уважавай всяка жена, така както уважаваш майка си и сестра си! Ще бъдеш предпазнен от много падения, ако понякога мислиш за оная невинна девойка, на която

според плана Божий някога ще дадеш обет за вечна вярност. Пази всичките си сили, вички планове, всички мисли за тази единствена велика любов, чрез която до гроб ще свържеш към себе си бъдещата си годеница!

Образът на бъдещата ти годеница, като ангел-пазител нека трепти пред тебе и да пази душевната ти чистота, от която някога ще цъфнат цветята на любовта и ще започне извора на семейния ти живот. *Истинският мъж се стреми да завладее само една жена-бъдещата си съпруга.*

ОБИЧАЙ ВЪНШНАТА ЧИСТОТА

Покрай досегашните предупреждения нека ти дам и няколко напълно практически съвета. Обичай и външната чистота. Мий се по няколко пъти на ден и се къпи винаги, когато имаш възможност (най-малко един път седмично). Всяка сутрин се измивай до пояса с хладка вода. Външната спретнатост раздвижва и душевната прилежност. Факт е, че душата някак си действа и на външността; младеж с разрошени коси, изцапани дрехи, немито лице и с нечисти нокти е повече склонен към лоши мисли, безсрамни разговори и дела с тъжни последствия. И обратно, чистата външност много често е знак и за душевна чистота - засилва стремежа ни към всичко, което е чисто и ни прави по-предпазливи към онова, което би опетнило душите ни.

УМРИ И ВЪЗКРЕСНИ!

Не искам да те приспивам, сине мой, а искрено ти казвам, че пълното привикване на волята да се подчинява на разума ни е твърде тежка работа. С удоволствие трябва да посегнеш към всяко средство, което би ти помогнало да постигнеш целта си. В това отношение един от най-силните ни помощници е себеотрицанието.

Себеотрицание! - Бррр...! - извикват много младежи, когато чуят тая дума. Що за тъмна средновековна епоха! Днес живеем в епохата на „капризен живот“, днес приказваме само за „подобрение на живота“, днес всеки иска да „изживее живота си, а не да го опрости, понижи, да го отрече!“

Но чакай малко! Що е себеотрицание? Средство, стремеж към силна воля, от която безусловно имаме голяма нужда, ако искаме да облагородим характера си. Себеотрицанието е подтискане на нередовните и безразборни плътски желания и наклонности. Значи - добре запомни това - себеотрицанието не е унижение на нравите ни, не е насилие срещу нашата природа, нито пък срещу способностите ни (защото без тях бихме били без стойност), а е против нередовните ни и прекалени желания.

Себеотрицанието ни дава самообладание; а пък изгубен е оня младеж, който по липса на самообладание попада във властта на страстите си. Себеотрицанието дава търпение, както към самите нас, така и към другите,

а без него пък не можеш да преуспееш в обществото. Себеотрицанието дава самопобеда, без която не могат да се създадат благородни и възвишени идеали, личности, характери, култура, цивилизация и напредък.

Ето, всичко това може да се постигне само с усилие, което наричаме себеотрицание, не е цел а средство, само придружаващо явление, само преходно състояние към победа, към радост, която по-после изпълва щастливо оформения младежки живот. И обратно, тъкмо тези, които приказват „за свободно задоволяване на инстинктите“, за „изживяване на живота“ и страхливо се превиват пред всички ненормални желания, тъкмо те губят усета си към истинските радости и стават подкопвачи на собствената си воля, на характера си, на здравето си, а също така и на човешката култура.

„Трябва да подобряваме живота“, добре, но подобренieto на живота не значи да отпуснем юздите на похотливите инстинкти, а да ги държим със силна ръка. Така както водата под силно налягане придобива грамадна сила и хидравличната преса повдига като леки перца големи тежести, така и себеотрицанието издига нагоре човека.

Това е смисълът и на известната Гьотева фраза: *Stirb und werde!* Умри и възкресни!

АНГЛИЙСКАТА БОЛЕСТ НА ДУШИТЕ

Виждал ли си бледолики деца, на които краката, шията или гръбнака са стегнати в жезла и така плачевно се мъкнат на кълбо? Хората гледат съчувствено след тях: „Бедните, страдат от английска болест!“

Ех, ако бихме имали лампион, като приказния Аладин, с който да можем да надзърнем в душите на хората, тогава на всяка стъпка бихме се провиквали: „Бедните души, страдат от английска болест!“

Каква е тая английска болест на душите?

Такива души, които са изнежени от хилядите удобства на културния живот и леността, която се крие, вродена в нашата природа; души, които се ужасяват от всяко усилие и тръпки по гърбовете им, когато слушат за работа, за задължение, за самообладание, за себеотрицание. Такива души могат да растат, умът им се развива добре, обаче волята им - от която имат нужда на всяка крачка в живота - остава слаба, безсилна, малокръвна, неспособна за нищо.

Бедните души страдат от английска болест! Сине мой, и ти ли искаш да останеш такъв?

Английската болест на тялото - слава Богу - е доста рядка между децата, но английската болест на душата - тъкмо по причина на отслабената воля - е вродена у всекиго и от нея трябва да се лекуваме!

Ти имаш четири-пет годишно братче? Само наблюдавай държанието му и ще видиш, че у него плътският живот господства над душевния. Ако твоята баничка на закуска е малко по-голяма от неговата, как плаче, как крещи! И не може да заповяда на себе си, да се противопостави на желанията си. Волята му е още „болна“ от английската болест.

Ето, виждаш! Наистина силна воля дреме във всички ни, но тя е една способност, която трябва да се развива съзнателно, непоколебимо, с всекидневни упражнения! Колкото по-рано започнеш, толкова по-добре.

ЗАТВЪРДИ ВОЛЯТА СИ!

В моралното полесражение най-лесно падат ония, които се оставят безпомощни против чувствените желания. Искам да обърна вниманието ти на следното условие. *Привикни тялото си към малко себеотрицание.* Понякога опитай да се лишиш от работи, които много ти харесват и не са забранени.

Опитай например можеш ли четвърт час да не пиеш вода, когато си се върнал много жаден от екскурзия? Когато след обедата има най-любимите ти сладкиши, остави от тях, а ако понякога той не ти е вкусен, яж от него без да се сърдиш. И когато на обяд се връщаш от училище, не приказвай веднага на майка си, че ще умреш от глад, ако още не е готово за ядене. Колкото и гладен да си, когато ти даде супата, не се нахвърля, като животно на нея, а и стомаха си привикни към ред. Ако нещо те съблазнява от витрината на сладкарницата, научи се да се противопоставяш. Ако при миенето на ръцете ти се изплъзне сапунът, не се сърди, а се смей и се наведи да го вземеш. Ако книгите паднат из под мишницата ти, не псувай, а весело се наведи да ги събереш. Ако не можеш да развържеш някакъв канап, не грабвай веднага ножа, а търпеливо опитай да развържеш възела.

А когато майското слънце грее чудно приятно, можеш ли спокойно да останеш при книгите да учиш, вместо да отидеш да играеш? И сутрин, когато е време за ставане, можеш ли веднага да скочиш от леглото във весело настроение, а не да се прозяваш и изтягаш, колкото и да те блазни топлият юрган и меката възглавница? Можеш ли да не гледаш във витрината, която обикновено съблазнява погледа ти? Да си особено любезен към оня твой съученик, който ти е така антипатичен? Можеш ли, ако получиш заповед, която да не е по волята ти-веднага да я изпълниш? А можеш ли, когато те обиждат, да не се обиждаш? И когато някой те ядосва, да не се ядосваш?

Казваш: това всичко е дребнавости! Да, дребнавости! Но знаеш ли, че всяка голяма работа се състои от по-малки и стоетажните небостъргачи на Ню Йорк не са ли изградени от дребни тухли? Тия всекидневни малки победи ще повдигнат у тебе самоувереност и тогава няма да отстъпваш така лесно

пред трудностите, с които ще се срещнеш в живота. *Вярвай, че който е спечелил най-тежката борба-самопобедата, той ще излиза победител във всички житейски борби. И най-малкото себеотрицание с което привикваш тялото да се подчинява на душата е неоценимо във време на изпитание. В тия дребнавости ще се убедиш, че душата все пак е способна да властва над материята.*

Чисто запазената младост е величествен идеал, но само с постоянен напредък, с много усилия може да бъде постигнат този идеал.

РАДОСТТА НА ПОБЕДАТА

Бори се против всички твои навици и слабости! Ако успешно победиш наклоността си към мързела и свикнеш с лишенията, проявиш търпение, ще победиш в борбата с похотливостта на инстинктивната си природа. *Колкото повече тренираме тялото си, толкова по-силно става то и колкото повече каляваме волята си, толкова по-големи господари ставаме над нея.* Ако можем да ограничим любопитството, лакомството и мързела, то ще победим и в ограничаването на нахалните инстинкти. Това наистина става с борба, но и самата борба е придружена с радости. Опитай всички упражнения на волята! Ще те обхване сладка радост след първата победа над своята упорита воля, над страстите и похотливата ти плът.

Радостта от победата ще те подкрепя и в по-нататъшната ти борба - когато трябва да се бориш и против вкоренени греховни навици -най-умното е, ако в началото само за късо време, да кажем за 4-5 дни си поставяш за цел: „толкова късо време мога да прекарам без грях!“ След пет дни виждаш, че си успял... „Боже мой!... Все пак у мене има малко силна воля! Следващата седмица пак трябва да победя!“ Ако и тук успееш, тогава вече двуседмична победа те чака и тя ще те ободри, въодушеви в по-сетнешните ти борби.

Колкото пъти победиш половите си инстинкти, толкова пъти волята ти става по-силна. Защото, който веднъж е вкусил от радостите на победата, той чувства подтика на голяма енергия към още по-големи победи и сигурно е, че ще бъде много по-щастлив от оня, който безсилно, подобно тръстика при слаб вятър, трепери пред плътския инстинкт.

Най-красивата награда за целесъобразната ти работа е, че силната ти воля, дори и безсъзнателно ще брани, като невидим щит скъпото ти съкровище, чистота на своята душа.

НА ЗЕМЯТА, НО НЕ В ЗЕМЯТА

Зная, че някои от вас си мислят: Да живееш в тоя бурен свят, да ходиш на училище и да се срещаш с много другари (схващането на които е може би съвсем друго), да ходиш на театър, кино, да стоиш в уличния шум и в

кипящия живот на модерния голям град - и да не паднеш в тоя хаос - кой може да направи това?"

Виж, сине мой, аз не искам да те изпратя в усамотение, но очаквам от тебе да направиш всичко, каквото писах дотук. Не се оттегляй от света, защото там ще бъдеш само пред лицето на Бога, а по-добре остани тук между нас, тук, между много греховни постройки, тук, в шумния гръм на бурния живот, тук бъди благоуханната роза на мъжки характер и християнски морал.

Виждаш ли розата? Корена ѝ стои в тиня, в студ, в тъмно и все пак цветът ѝ е чист и свеж като сутрешна роса. Стои в кал, но самата не е окаляна; расте из прах, но самата не е прашна. Също и ти ходи по земята, но душата ти да няма мириса на земя; топлият слънчев лъч на твоя морален идеал нека накара да цъфне из душата ти надземната роза на непоколебим характер.

... Беше зимен следобед. Всичко беше покрито със скреж. Наблюдавах едно врабче, което чуруликаше върху оградата на бунара. Вън духаше студен вятър и при студ - 10о С трепереше целия свят, а тая малка птица сякаш се подиграваше на студеното време. Сякаш чувах думите ѝ: „духай ти, ветре, и ти снеже вали; дори и целият свят да замръзне, аз си имам вътре един отделен свят, едно малко огнено сърце, което ми дава живот."

КОЙТО НЕ ЗНАЕ ДА ЛЪЖЕ

Непоколебимата искреност също така може да ти помогне в борбата. Няма и съмнение колко много изисква характерът да казваш само истината. И колко е накърнена честта на онзи, на когото не може да се вярва. Трябва да отбележа, че който никога не лъже, по-трудно пада в тинята на развратния живот. Пътят на чистата съвест и на истината винаги е чист, отворен, светъл, а хитростта, прикритостта и лъжата служат за да се извинят и прикрият срамните дела. Който лъже, той осквернява себе си, характера си, душата си и не се страхува да унижи дори тялото си с развратни дела. Привикни никога да не казваш дори и най-малката лъжа и на своята дума да може да се вярва, както на св. Писание. Стани младеж, който не знае да лъже и който не може да падне морално, защото би се пазил от всяка мисъл и дело по причина на които би трябвало да излъже.

КАЛЯВАЙ ТЯЛОТО СИ

Калявай и тялото си! Правилното поддържане на тялото може да помогне на душата ти. И обратно; колко често занемаряването на плътската чистота е причина и за морално падение (напр. нечиста плът, много меко и топло легло, силно хранене, отслабнали нерви). Обичай всички видове спорт, които не са опасни за здравето ти. Не седи продължително, защото това пречи на кръвообращението. Имай за девиз: всеки ден да измориш тялото

си! Лягай винаги изморен в леглото, за да заспиш колкото може по-бързо. Началото на много грехове започва тъкмо от будното оставане в леглото. Упражнявай някакъв спорт не само за развиване на мускулите, а още по-малко, за да станеш атлет, не и за победа над други, а с убеждението, че добре развитото тяло е много по-удобно средство за подкрепяне на душата към величествени стремежи, отколкото болнаво, слабо тяло и че който редовно се занимава с всекидневните си задължения има много по-малки неприятности с ненормалните желания. Жизнеспособно, привикнало към лишенията, калено младежко тяло се обръща в твърде полезно естествено средство против греха на изнежването. И при спорта по-важно от това да станеш шампион е това да засилиш тялото си толкова, че всяка негова частица да се подчинява на волята ти!"

Също така не се изнежвай и с дрехите. Каленото младежко тяло топли повече дори и от най-топлите шуби, но който прахосва младите си сили в разврат, нека не се чуди, че нервите му, кожата му, кръвоносните му съдове не работят както трябва и дори и в най-топлата дреха трепери от студ.

... Учудвам се на древните хора, какви чудесни дела са могли да вършат. Но откъде са имали мускули за това? Не са прахосвали в грях младите си сили! Знаеш ли от какъв младеж може да стане велик човек? И днес, от никой друг, освен от този, който - според рецептата на Хораций - търпи, прави, поти се, работи и се въздържа от разврат и вино.

Multa tluit fecitque puer, sudavit et alsit,

Abstinuit Venere et vino...

„Дай си меча!" - заповядали на победения Скендербег. „Меча си давам - отговорил той - но не в меча, а в ръката е тайната на моята сила, не и в ръката, а в кръвта ми!" В чистата, здрава кръв, още незаразена от разврата.

ПОНАСЯНЕ НА БОЛКИТЕ

Научи се великодушно да понасяш телесните и душевните болки и скъпби. Не бъди тъжен, ако си болен или не си успял в нещо, ако си претърпял някаква неправда, ако сате пренебрегнали или незаслужено обидили. Още езичникът Епиктет, че пътя към добродетелта са себеотрицанието и страданието. *Търпи и се въздържай.* — «*lat. Sustine et abstine*». Стреме се активно, с делова енергия да се намесиш във всички с живота си. Ако те постигне нещастие, ако са те пренебрегнали, ако са те обидили не се огорчавай, а се стреми да извлечеш някаква полза от това. Използвай скръбта за възпитание на душата си. Когато тежкия чук удря по нагорещеното желязо, тогава се оформя стоманата, и когато бруталните удари на живота се сипят върху тебе, не се измъчвай, а дигни високо челото си и използвай тези удари, за да оформиш своя характер. С каквато и работа да се захванеш, свърши толкова добре, колкото е по силите ти. Научи се

най-вече през капризната пуберитетна възраст да отстъпваш. Пази се, да не поставиш на трона у себе си плътската природа, която е призвана за подчинение вместо призованата за господство душа.

ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ

Добре правиш, ако - доколкото зависи от теб - и храненето си разпредиш по-рационално. Изнеженото тяло се възбужда от преяждане и обратно, при умно и умерено хранене плътските желания по-слабо се пробуждат в тебе. Лютивата храна възбужда нервите, а пък възбудените нерви не се подчиняват така лесно. Не яж храни, които съдържат много белтъци и месо, а най-вече не ги употребявай вечер. По-добре е тогава да ядеш зелени варива, плодове, понякога и сладкиши. Особено при вечерята бъди строго умерен. „Който е умерен в яденето, той е добър лекар за себе си“, „medicuscibi, medicus sibi“. Не лягай с пълен стомах непосредствено след вечеря, а един-два часа по-късно. Прекъсни и по-тежките си занятия около един час преди лягане.

Не употребявай често спиртни питиета! Най-голяма част от развратните постъпки се причиняват от възбуждането с алкохол. Още римляните са знаели добре, че там където Бакхус, бог на виното, разпалва огъня, там се крие и Венера, богиня на разпътството. И колко много са младежите, които с години геройски са запазвали чистотата на душата си, а тъкмо тогава я изгубват, когато разпалените от виното страсти нападат отслабналата воля. Много младежи най-напред от пиене изгубват трезвостта си, а след това, още същата нощ и душевната си чистота.

Прочети само долния цитат, който взимам от книгата на един немски лекар: „ През първия ми университетски семестър във Фрайбург, бях на един патриотичен гуляй. Късно през нощта, хванати под ръка, си отивахме у дома с един приятел правист, също от първи семестър.

Мислите ми все още се въртяха около това първо университетско тържество, но забелязах, че у приятеля ми започва да се проявява действието на алкохола. Със забъркан и циничен от пиенето глас, той започна да приказва за жени и когато пристигнахме вече в квартирата, изведнъж със силен и малко смутен глас каза: „ Ела, да отидем в публичния дом "...

Исках да го разубедя. ..Но не ме послуша... Разделихме се.

И само след десет години ми каза какво се случило през тая нощ. Намерих го в Берлин. След свършване на правото станал юрисконсулт в една голяма банка, оженил се и имаше едно болно нещастно дете. А и той, също така беше душевно и телесно болен. Душата му постоянно се измъчваше от упрека: че като болен се оженил и направил нещастна една млада жизнеспособна жена и е дал живот на дете, което още от първия момент

носи наказанието за някогашните грехове на бащата. От няколко години вече и очите му са болни, напоследък пък го измъчват и страшни главоболия. Бедният, горчиво си призна, че никога през живота си не е развратничил, освен през оная единствена проклета нощ. Дълги години не е чувствал никаква болест и дори мислил, че не е болен, оженил се и ето сега избива в него и напразно останали всякакви опити за лекуване!"

Никога не забравяй, че прекалените грижи и обилното хранене засилват животинските инстинкти. От голямо угаждаме животното у човека става опасно.

Вечер не лягай, докато не си изморен, а сутрин, когато си отпочинал не оставяй в леглото. Леглото ти по-добре да бъде твърдо, отколкото меко, по-добре студено, отколкото топло. Дълбокият сън през нощта, сутрин преминава в дремене, и тогава идват сънищата, а волята е като разтопено масло. Който пък се излежава буден в леглото, той лежи на възглавницата на дявола. Когато се пробудиш веднага ставай от леглото! Изпълнявай това правило и през ваканцията, когато нямаш особени задължения. Ако е възможно прави гимнастика всяка сутрин на отворен прозорец и се мий със студена вода, всичко това каваля нервите ти.

НИКОГА НЕ БЪДИ БЕЗ РАБОТА

„Не напразно леността наричат възглавница на дявола. И аз не успявам достатъчно да те предупредя какво никога не бъди без работа.

Безделието и мързелът са знаците на смъртта в природата и помощници на падението в духовния живот. Докато младежа със сериозна работа разбива скалите, които стоят на пътя му в живота, докато с добросъвестна работа сам прави коритото на бъдещия си живот, дотогава и духовният му живот по-лесно може да остане чист. Но опасността на падението е близо, където вместо сериозна работа младата жизнена енергия безделно се губи в езерото на скуката и леността. „Wer raster., roster", който е ленив, ще го изяде ръждата. Не напразно латинският поет Овидий казва: „Venus otia amat", безделието е храна на разврата.

Когато те нападне много разпалено изпитание и се страхуваш, че не можеш да устоиш на греха, можеш да си помогнеш, като не останеш самичък. Ставай веднага, напусни стаята си и отивай между хора, при родителите, при братята ти.

Колко много младежи познават душевното падение през ваканцията, когато „не правят нищо". Чрез неправенето на нищо, се научават да правят лошо; Св. Писание казва: „Безделието учи на всичко лошо".

Защото който има много свободно време, винаги намира предлог за грях. Особено опасно е безделието през следобедната почивка защото

получената от обяда сила лесно води към грях. Не случайно унинието и леността са обявени за грях в Светото писание.

Воденичният камък или мели добре пшеница, или ако няма пшеница, сам себе си свила, също и човешката душа сама се разваля, ако не е заета с работа. Не напразно народната поговорка казва: „Дяволът се грижи да даде работа на тия, които нямат никаква работа” „Работата е солта на живота, която го предпазва от разваляне” /Томпа/.

ОБИЧАЙ ПРИРОДАТА

Всеки човек може да намери неизчерпаем извор на радости в красотата на природата. Обичаш ли да дишаш чист въздух сред гората? Обичаш ли да слушаш шума на насекомите край брега на реката? Обичаш ли легнал върху зелената морава да се любуваш на слънчевите лъчи? Обичаш ли унесено да слушаш край храстите песента на чучулигата или славея? Обичаш ли да люлееш душата си на тихия ромон на потока? Обичаш ли природата?

Ученическият живот и без това е винаги ограничен в стаята. Постоянно затвореният живот пък разслабва и духът ти. Значи винаги, когато ти се отдаде случай , бягай въвн на открито, в гората, в планината!

Смешно е, когато един възрастен се държи като дете, но още по-смешно е, когато един младеж с въображаема зрялост подражава на възрастните. За мен са хиляди пъти по-симпатични ония младежи, които с разпалените си игри и весели песни нарушават покоя на горите, отколкото ония, които безцелно кръстосват улиците или тъжни и омърлушени си стоят вкъщи край прозореца. Излизай по възможност по-често сред природата! Заслушай се в шуртенето на потока, в шума на извора, бъди здрав и жизнерадостен, изпълнен със сили, чистосърдечен и весел младеж.

ПРИ ИЗВОРА НА ЖИВОТА

Има още едно неоценимо средство в борбата с греха през младите ти години: Изповедта и Причастието. Тук не искам да се спирам по-обширно върху това мощно и необоримо средство. Бих искал само и ти да мислиш за изповедта така както е достойно за един съзнателен младеж. Малкото дете се страхува от миенето; душевно малките пък от душевно пречистване. Още неразвитите умствено се ужасяват от него; но за тебе вече приемам, че знаеш да оцениш възпитателната сила на изповедта, която чертае дълбоки пътища. Не само да я цениш, но и да използваш непринудено. Отровеното тяло не може да се успокои, докато не изхвърли отровата от себе си. Така загива и душата, която търпи в себе си отровните материали, греха. Значи, колкото по-разгорещена е борбата ти, толкова по-често отивай да се изповядаш и по възможност при един и същи изповедник.

Изповядвай се искрено и със силна воля за разкаяние. От момента, когато изкажеш борбите си пред духовния ти отец, вече си направил и една голяма стъпка по пътя на разкаянието, защото си принудил бунтуващата се природа там, където по-рано не е искала да отива. Там намираш една бащинска ръка, която изважда тръна. Там намираш балсам, който е лек за раните ти. Там намираш един отец-укротител, който с голяма радост прегръща тебе, за когото е мислил, че вече е изгубен. Грешките са човешка работа, но да признаем грешките си със стремеж към поправяне е вече мъжественост, която ни подхожда. Какви ценни извори на енергия извират в тебе, когато разкриеше измъчената си душа! Когато разкрие и най-тайните прояви на страстите си, опустошенията на греха, бушуващия вихър на изпитанията и отворените си душевни рани пред изповедника, който не само с Христова смиреност и с любов, не само със съчувствие, милост и с опитност, посяга към раните ти, но и с по-висша божествена целебна сила!

„Ето, отец, това са грешките ми, толкова пъти паднах, това или онова опитах; какво да правя, за да бъда по-силен? Какво да правя, защото аз искам да се освободя!“ И тогава ще чуеш наставленията на един опитен духовен водач, ще се изправиш с щастливо усмихнато лице и ще си отдъхнеш, защото голяма тежест пада от душата ти: но слава Богу, от днес мога да започна нов живот! И никога вече няма да падна в старите си грехове! Никога!

Кой човек би могъл да знае какъв голям брой са ония, които чрез изповедта и своето причастие са изтръгнати от срамно робство?

Много бих искал сине мой, да запомниш следния ми съвет: *Младеж, който в младите си години започне, а по-късно като възрастен продължава, поне веднъж в месеца доброволно да се изповядва, за неговата душа аз не се страхувам!* Може да не успява в живота, може да падне, но отново се изправя, не остава потънал в греха.

Прочети какво писмо получих от един студент:

„Благоговейни Отче!

Едвам мога да захвана да пиша, защото трябва да Ви откроя такава работа, която пред други и в съня се мъча да прикривам! Който би искал да ме познае, най-напред би трябвало да може да надзърне в душата ми и би се ужасил.

Преди три години в ръцете ми попадна „Чиста младеж“. Тогава бях в VII клас. Но какво бях? Един душевен парцал. С най-чисти мисли във фантазията и с проклетата тежест на самозараза в душата. Но какво приказвам? Все още съм в заразата, но слава на Бога, вече с надежди. Спомням си, при четенето на книгата ви и след това как ме болеше душата, съвестта ми само ме упрекуваше и аз се чувствах така нищожен,

какъвто може да се чувства само един такъв грешник при пробуждането. Но как попаднах тук?

Родителите ми са прости селяни. На 12-годишна възраст се записах в гимназията. Поради бедността ми попаднах на недобро място и без всякакъв контрол. Но мисля, че и без това човек не може да не се среща с такива нещастници, които са потънали в грехове и които биха искали да подмамат и други. Това представляваше опасност и за мене. Ти, нещастно момче, което за пръв път ми приказва по тия работи; ако не бях християнин, бих те проклет!

Падението ми стана през първата лятна ваканция. Най-напред ми се видя интересно и дори не мислех, че е грях! И нещастие то ми беше, че няхах никой, който, гледайки преди това веселото, чисто с блестящ поглед момче, как стана омърлушено, с мътен поглед и тайнствено; който би погледнал в очите ми и би ми обяснил, би ме предупредил за опасността.

За мене такъв нямаше, защото между простите хора малцина са ония, които биха имали такава интелигентност, а преди всичко и време във всекидневната борба за изкарване на насъщния, за да забелязват и да се интересуват от подобни работи. Също и аз, както мнозина, се подхлъзнах надолу по наклона. В трети клас бележките ми за последен път бяха добри. В края на I срок в четвърти клас имах вече три тройки! На края на годината една тройка. През тази година уроците си учех изключително през междучасията в училището. И то какво учене! Между това страдах от тайния грях, който ми стана навик. Сега се учудвам колко издръжлив е един млад организъм! Когато помисля само колко енергия прахосах. Грехът ми беше винаги на дневен ред. Ужас! Колко безгранична е милостта Божия, това наистина само аз мога да зная. Как организма ми не се разруши напълно! Истина е, че тая скъпа енергия се изразходваше само за това. Станах мързелив в най-тесния смисъл на думата. Няхах вече воля. По-късно разбрах, че съм грешил. Понякога, след някое душевно събитие, решавах: никога вече! Но когато настъпваше нощта, усамотението, полусънното състояние, всичката ми воля се разнасяше като мъгла, тогава ме обхващаше горчивина и стигах до положение да се примиря; но непобедимото ми религиозно чувство, с което съм напоен от дома, винаги ме спасяваше макар и временно, от униние. Но коя беше причината за всичко това ?... Дълго време не знаех и искрено мога да каже: ваше благоговейство, една малка част от наказанието вече изтърпах. О, какво ли не би хдал, с кървава пот бих заплатил, ако бих могъл да си възвърна чистата душа! Сърцето ме боли, когато видя чистосърдечния си приятел, който не е паднал в тинята и с бодлив бич бих искал да бия моето грешно тяло, което стана гнездо на грозния грях. Сега вече мога да разбера средновековните монаси, които се самоизмъчваха. И

ако не бяха родителите ми, за които съм единствена надежда, без да му мисля много, бих отишъл в най-строгия манастир, за да се отплатя с воля за големия грях.

С надежда съм, че Божията милост ще ме изведе из заразата. Толкова по-добре, защото честото свято изповядване ми помага в стремежа. Не мога достатъчно да отдавам слава на Бога, че съм се родил християнин и ми е дал родители такива благочестиви християни, защото религиозното възпитание, което съм получил у дома, ме предпази да не падна по-дълбоко в заразата.

И най-после, с голяма благодарност трябва да мисля и за Ваше благоговейство, на когото дължа и най-голяма признателност, защото прочитането на „Чиста младеж“ беше точката, след като направих най-първите сериозни стъпки към поправяне и от тогава макар и бавно, но постоянно се движа напред. Извинете ме, че така дълго ви занимавам със себе си, но когато така добре става на човека, ако искрено разкрие душата си пред някого. Моля Ви, поминавайте ме в молитвите си, когато се молите на Господа Иисуса за тия, които са паднали и жадуват за лилията на чистия живот.”

Ваш последовател: Един студент

Ах, сине мой, ако би могъл да видиш, когато получа такова писмо, с каква потресна душа падам на колене пред Иисуса Христа и как моля великата Му милост, за тебе! „Господи, прегърни към Себе си борещата се душа!... Господи, дай му лъчезарен дух, щастлива, чиста мъжественост!”

С МЕН Е ГОСПОД

... Св. Терезия искала да строи манастир, но имала само три стотинки. И казала така: „три стотинки и Терезия - малко. Но три стотинки, Терезия и добрия Бог - това е много.” И манастирът е бил изграден!

Искаш ли да изградиш в душата си най-красивия храм Божи? Може би много пъти си опитвал, но не си успял? Само ти не си достатъчно. Но твоята добра воля и милостта на Бога - ето, така ще успееш! Не напразно една стара поговорка казва: „Deo favente navigas vimine” - ако Бог духа платната, и с кошница ще преплуваш океана. Значи, колкото може по-често, приемай в себе си „хляба на ангелите”, „хляба на силните”, Господа Иисуса Христа в причастието. По възможност по-често приемай в твоето параходче Господа и какъвто вихър да бушува в тебе, моли Го сърдечно, както са Го молили апостолите в люлеещия се сред вълните кораб по бурното море: „Domine salva nos, perimus! - „Господи, спаси ни, загиваме!” (Матей 8:25).

Дълбокото религиозно убеждение е най-силната подкрепа в борбата, която водим за духовната ни чистота. Пред всекиго се поставя въпроса: „Защо не

ми е позволено да правя това, което природата толкова пъти и така разпалено иска от мене?" На тоя въпрос утешителен отговор може да даде само този, който чувства, че оттатък природата стои свръхестественият ред, който е най-величествената задача на човешкия живот.

Моцарт на 25-годишна възраст пише:

„Природният инстинкт и в мене работи тъкмо така, както и в другите и може би по-силно, отколкото в простия прах. Но аз все още не съм способен да взема за пример живота на безброй мои връстници. Защото, от една страна, съм много по-религиозен, имам много по-голяма чест и много по-обичам ближния си, отколкото да измамя едно невинно творение. От друга страна, много повече обичам собственото си здраве, отколкото да го излагам на несигурност. Това, че досега в живота ми не е имало нито една слаба минута, мога да потвърдя с клетва."

Така, както от центъра на кръга във всички въображаеми посоки води път към повърхността, тъкмо така постави всички прояви на живота си да бъдат отправени към центъра на света, към Бога. Стреми се да свържеш по възможност по-интимно и по-доверено приятелство с Иисуса. Във всичко се обръщай към Него с искрена, жива, импулсивна любов. Личността на Иисуса Христа не е някакъв исторически образ, а е твой Спасител, Който и днес и навеки излъчва животворна сила, обича душата ти и ти помага. Значи, Той не трябва да бъде пред тебе спомен, блед образ, а голяма животворна Действителност, с Когото най-напред се съветваш за плановете си, към Когото можеш да отправиш всичките си надежди, за Когото знаеш, че заедно с тебе се радва на всяка твоя победа и пак с тебе скърби за паденията ти.

През тия години всеки младеж копнее по някакво идеално приятелство; от това започва и първата любов. Ако е позволено да се изразя така, значи, бъди влюбен в Иисуса Христа, освен когато напразно ще търсиш на света по-благороден идеал, по-величествен приятел и по-енергичен помощник. *Привикни с мисълта, че Иисус всякога и навсякъде е с тебе. Придружава те навсякъде от ранна сутрин до късна вечер; на улицата, в игра, в училището, в киното. Там е и при учението ти, там е и когато си сам, там е и в развлеченията ти. И когато вечер си легнеш, там седи на кревата и гледа те с любящия Си поглед и те хвали: Сине мой, днес добре се бори!*

Научи се въодушевено да се молиш. Кажу, сине мой, привикнал ли си да се молиш? Редовно! Всяка сутрин и вечер и добре да се молиш? С огнена любов, със свежа душа, с удоволствие и предано! Когато не поливаш цветето - изсъхва. Цветята на моралния ти живот също така ще изсъхнат, ако не ги поливаш редовно от кристално-бистрия поток на молитвата. В такава молитва чувстваш близо до себе си вечната действителност, в такава

молитва коленичиш пред трона на Всемогъщия, където се успокоява всяка буря, където се успокоява разбунтувалата се душа и борбата става по-лека или поне по-уверена.

Сине мой, кажи, можеш ли ти така да се молиш? Никога не си ли знаел? Научи се! Отдавна ли си оставил? Започни пак. Но не утре! Още днес! Тая вечер. И след това винаги.

Един младеж искал да постъпи в един строг монашески орден. Но преди да го приемат, подложили го на изпитание да видят дали има призвание за монах. Завели го в черквата, където трябвало да се отдаде по цели нощи на бдение. Показали му обедната, където повече ще гладува, отколкото ще яде. Опитал твърдото легло, където повече ще се измъчва в безсъние, отколкото в почивка да прекарва нощите си. След всичко това го запитали: „Но сега как мислиш, имаш ли желание да постъпиш в ордена? Можеш ли да издържиш всичко това? Младежът само запитал: „Ще има ли разпятие в килията ми?" -ще има! - Тогава вярвам, че ще издържа - отговорил и постъпил в ордена.

Едва ли е възможно, без помощта на религията, да прекараш младите си години в чистота. Старозаветният мъдър цар Соломон признава вече за себе си така: „Аз бях даровито дете и получил бях добра душа. Като разбрах, че иначе не мога да я овладеея, освен ако Бог ме дари - и че беше работа на разума да се познае, чий е тоя дар - аз се обърнах към Господа и Нему се молих и думам от все сърце". (Прем. 8. 19, 21).

Много правдиво казва и Св. Августин, че в душите ни господарува или Бог, или пък чувствеността: „Regnat cernalis cupiditas, ubi pop est Dei caritas."

Не може да се живее чист живот по друг начин, освен чрез нашия Господ Иисуса Христа. Бъди красива птица на вечната Чистота, бъди човек на молитвите, винаги носи у себе си Христа и ще бъдеш радостен.

„И СЛЕД ТОВА?..."

И ако всичко дотук не би могло да ти даде сили да скъсаш с греха завинаги, прочети поне долната историйка, после затвори книгата и помисли малко върху нея.

Един ден при Св. Филип се втурнал запъхтяно един младеж.

- Но какво е това, на що се радваш така? - запитал светецът.

- Как да не се радвам? - Сега приказвах с татко и той ми разреши да стана адвокат!

- Значи ще станеш адвокат. И какво ще станеш след това?

- След това ще спечеля много пари!

- Добре, ще спечелиш много пари. И след това?

След това? - отговорил младежът. - Като имам много пари ще имам всичко, каквото е необходимо, за да живея на стари години в разкош.

- И след това? - запитал светецът. Тук младежът се замислил.
- След това! - отговорил бавно - след това... трябва да умра.
- И след това? - запитал за последен път светеца. - Какво ще стане с тебе след смъртта ти?

И след това Франциск Спазара (така се казвал младежът) живял благочестив живот до смъртта си, защото никога не могъл да забрави, че някога трябва да отговаря за целия си живот пред Бога.

Мили синко! Ако нищо друго не може да те изтръгне из греха, който ти е станал може би навик, мисли върху тоя извънредно сериозен въпрос: и след това? Какво ще стане с тебе след това? Тогава, когато се явиш да даваш сметка пред Всемогъщия, Който те вижда навсякъде! „Във всичките си работи помни за твоя край и во веки не ще съгрешиш" - пише Св. Писание (И. Сир. 7, 39). На един стар надгробен надпис стои написано следното: „*Ut moriens viveret, vixit ut moriturus*”-за да получиш живот след смъртта, живеяй като този, който знае, че ще умре!” Каква дълбока мъдрост в няколко думи! Не забравяй, че някога Бог ще иска да му даваш отчет не само за делата ти, но дори и за най-малката ти дума, за най-скритата ти мисъл. Тоя Бог, Който те е виждал както никой друг, слушал е тайните ти приказки, разбрал е мислите ти. Сине мой, искаш ли с нечиста душа да застанеш пред лицето Му. Нали не? Нали искаш да останеш младеж с чиста душа!